

Zapis po občinski konferenci Svobod in prosvetnih društev v Trzinu

STARE UGOTOVITVE

Zaradi pomanjkanja prostorov, mrtvilo - Niti 400 aktivnih članov - Okolica živahnješa kot središče

Prejšnji teden, v petek, 7. aprila, je bila v Trzinu občinska konferenca Svobod in prosvetnih društev, ki se je je udeležilo okoli 40 članov upravnih odborov kulturno-prosvetnih društev in predstavnikov občinskih odborov SZDL, ObSS in LMS. Razprava je tudi tokrat pokazala, tako kot že na prejšnjih podobnih konferencah, da je vzrok mrtvila na kulturno prosvetnem področju v trziški občini pomanjkanje prostorov. Vendar pa je prav po zadnji konferenci pričakovati, da v prihajajo ne bo več tolikšnega mrtvila, ker bo novoustanovljena občinska zveza Svobod in prosvetnih društev lahko smotrno reševala posamezne probleme kot je bil to primer doslej.

ven razlog - prostori. Ugotovitev je že stara. Vendar se položaj vse do danes še ni prav nič izboljšal. Čelo nasprotno - v primerjavi z ostalim razvojem v komunah, postaja kulturno-prosvetna dejavnost iz leta v leto vse manjša. Kljub temu pa ohrabljuje vsaj nekaj - na vasi so kulturno-prosvetna društva živahnješa kot v samem Trzinu, kljub temu, da je problem prostorov še večji kot v

Trzinu. Vendar pomanjkanje prostorov nadomešča še večja iznajdljivost in prizadevnost. V Lomu deluje na primer dramska družina v spodnjih prostorih šolskega poslopja. Prav zaradi tega morda ni slučaj, da bodo prav podeliteljska društva prej rešila problem prostorov kot središče komun - Trzin. V sodelovanju s krajevnimi odbori SZDL in pomočjo ObLO, bodo v Lomu, Kovorju in Lešah še letos uredili prostore, v katerih bodo lahko razvijale svoje dejavnosti vse krajevne družbeno-politične organizacije. Z novimi prostori bo postala kulturno-prosvetna dejavnost še živahnješa, s tem pa bo tudi dosežen cilj, ki ga imajo društva.

Teže je rešiti problem kulturno-prosvetne dejavnosti v samem Trzinu. Tamkajšnja »Svoboda« je kljub številnim sekcijam brez prostorov. Vso dejavnost, v kolikor je, razvijajo kot »najemniki«. Dramska sekcija lahko dela le v poznih večernih urah, po zadnji kino predstavi v Cankarjevem domu. Citalnica in knjižnica sta v privatnih prostorih. Godba na pihalu je sploh brez prostorov, verjetno pa iz enakega razloga tudi o nekdanjem pevskem zboru ni nič več slišati. Skrajša »Svoboda« je brez prostorov. Pri

tem ne smemo upoštevati šolskega doma, ki za kulturno-prosvetno dejavnost sploh ni primeren. Pričakovati je, da se bo stanje v kratkem izboljšalo, ko se bo Glasbena šola iz Cankarjevega doma preselila v nove prostore, vendar pa problem prostorov s tem še ne bo rešen. Ta dom je zastarel in bo za preureditev potrebnih precej sredstev, razen tega pa je tudi premahnen, da bi lahko sprejel vse, ki se želijo kulturno-prosvetno udejstvovati. Problem bo rešen šele, ko bodo Trzinčani dobili novo poslopje - Delavski dom - v katerem bodo razen Svobode lahko razvijale svojo dejavnost tudi ostale društvene organizacije. Seveda pa je to perspektiva, ki je ne bo tako lahko v najkrajšem času uresničiti. Prav zato bo imela novoustanovljena občinska zveza Svobod in prosvetnih društev (ustanovljena je bila na zadnji občinski konferenci) precej dela, ki ga bo lahko uspešno opravila šele, če se bodo vsi njeni člani lotili vseh problemov z večjo prizadevnostjo.

Ob 50-letnici smrti slikarja Ivana Groharja

Pred 50. leti, 19. aprila 1911, je umrl veliki slovenski slikar, impresionist Ivan Grohar. Doma je bil v Sorci pri Škofji Loki na Gorenjskem in je zato prav, da se ga spominimo. Takrat so ga maloštevilni prijatelji spremljali na zadnji poti; pravijo, da jih je bilo le dvanajst. Danes ga visoko cenimo, posebej je njegova umetnost, ki je ponekod slavo naše male domovine izven njenih meja.

Teško je pisati o Groharju, o življenjski poti, o njegovem delu, saj je komaj pred teden izšla zadnja lepna knjiga o njem, monografija z odličnimi reprodukcijami. Groharjevo življenje je najbolj tragična zgodba v vrsti zgodb, ki govorijo o usodi slovenskega naroda v preteklosti. Tem resničnim zgodbam od Prešerna, ki je preroško zastavil »šlep je, kdor se s petjem ukvarja«, pa do Cankarja, je isti refren ... on živi, umrje brez dnarja.«

Res, Groharja je vzredila kmečka revščina, kajti bil je pravi proletar našega časa. Ravno v dobi Groharjevega življenja je mali kmet propadal na račun srednjega in izoblikovala se je kmečka revščina. Prebujajoča narodna zavest je doseglja stopnja, ki je omogočila ostro diferenciacijo posameznih političnih strank, predvsem dveh. Obema je bila potrebna propagandna umetniški patetičnih pesmi, hvalnic itd. narodnim voditeljem. Nista rabila

poetičnega slikanja lepote domače zemlje, umetnosti moderne in impresionizma. Tu se je razhajala napredna umetnost tega časa od potreh veljakov takratnega političnega življenja, tu so se ustvarili najugodnejši pogoji za velike osebnostne tragedije umetnikov, ki so stali v tem času brezskopno na poti življenjske in umetniške rešitve.

In zato, ker je Grohar skupno s tovaršiji impresionisti govoril v svojih delih resnico, jih je kritika ob drugi razstavi leta 1902 ostro zavrnila: »Kaj čujejo pri nas ti kozolčarji, kako si drznejšo žaliti okus občinstva! Grohar se znajde v še hujši bedi in si v blagajni umetniškega društva, kjer je bil blagajnik, sposadi nekaj denarja, da premaga najhujšo zadrego in ustreže nezakonit želji po znanju: odšel je na kratko pot. Po slovenskem časopisu je zavralo: »Hura, senzacija, defraudacija, slovenski umetnik na begu v Ameriko, ko je poneveril društveno premoženje.« Grohar se je takoj vrnil. Bilo je prepozno. Ko se je vrnil iz zaporja, je pri notarju Rabenu na Bledi pri Domžalah ustvaril svojo prvo veličino sliko, Pomlad. Doma nevdružne razmere. Zel si je le eno, razstaviti na Dunaju, kjer je pripravil razstavo slovenskih impresionistov leta 1904. Mlada slovenska umetnost je prodrla v tajno in kritika je spregevorila lepše kakor je Grohar pričakoval. Toda tudi od lepih kritik ni mogel živeti. Naselil se je v Šk. Loko in tu ustvaril znana dela slovenskega impresionizma: Stara Luka, Cvetoča jablana, Škofja Loka v snegu, Štemarski vrt, Sejalce itd. Prosil je za spregled posledic obdobje iz leta 1902. Ni uspeli, ni mogel dobiti državne službe, zato je naprej gladoval in delal: Snopi, Krompir, Mož z vozom in Črednik. Jakopič in prijatelji so mu preskrbeli stipendijo za potovanje v Italijo. Prisel je v Ljubljano in oslabil, zato so ga poslali v bolnišnico, kjer je lež nekaj dni umrl.

Danes se kakor močne sanje vladajo spomini na njegovo žalostno življenje. Vendar se razmislijo nad njegovim delom, kjer je zmagała ideja nad življenjsko bedo in zemeljsko boleščjo.

lupa knjiga o njem, monografija z odličnimi reprodukcijami. Groharjevo življenje je najbolj tragična zgodba v vrsti zgodb, ki govorijo o usodi slovenskega naroda v preteklosti. Tem resničnim zgodbam od Prešerna, ki je preroško zastavil »šlep je, kdor se s petjem ukvarja«, pa do Cankarja, je isti refren ... on živi, umrje brez dnarja.«

Res, Groharja je vzredila kmečka revščina, kajti bil je pravi proletar našega časa. Ravno v dobi Groharjevega življenja je mali kmet propadal na račun srednjega in izoblikovala se je kmečka revščina. Prebujajoča narodna zavest je doseglja stopnja, ki je omogočila ostro diferenciacijo posameznih političnih strank, predvsem dveh. Obema je bila potrebna propagandna umetniški patetičnih pesmi, hvalnic itd. narodnim voditeljem. Nista rabila

poetičnega slikanja lepote domače zemlje, umetnosti moderne in impresionizma. Tu se je razhajala napredna umetnost tega časa od potreh veljakov takratnega političnega življenja, tu so se ustvarili najugodnejši pogoji za velike osebnostne tragedije umetnikov, ki so stali v tem času brezskopno na poti življenjske in umetniške rešitve.

Molierov „Jurij Tepček“ na Bohinjski Bledi

ja v burko, ki zna občinstvo kar prijeto zabavati. Pri uprizoritvi na Bohinjski Bledi so sodelovali v glavnih vlogah: Zdenko Gund, Anton Kelbl, Stojan Bugelca, Anica Golmajer, Vinko Rutar, Vida Poljanec in drugi. Režiser je bil Anton Kelbl. Za uspešno dosedanje delo v prosvetnem in kulturnem življenju so prejeli ob tej priložnosti predsednik društva Zdenko Gund, Anton Kelbl, Stanico Pišek in Jože Zupan.

Te dni je izšla 4. številka revije »Mlada pot«, ki jo izdaja Centralni komite LMS. Prozo v reviji objavljajo: Tanja Drmec - Lastovke, OM in Podstrešno okno; Boris Paš - Barbara; Ingo Paš - Njegova stara mati in Magda Valentincič - Glej da ... Dragica. - Poezijo zastopajo: Alenka Auserger, Janez Juvan, Jože Humer, Jože Medija in Darinka Veselič. V reviji piše Vitko Musek o problemih naše filmske kulture, Ivan Rudolf in Savina Jogan pa o avtomatizaciji in njenih vplivih na družbeni razvoj v sodobnem svetu.

O strokovnem šolstvu

Na četrtkovih 54. redni seji sveta za šolstvo pri ObLO Kranj so razpravljali o reorganizaciji smernic družbenega plana za leto 1961, o personalnih spremembah in podobnem. V zvezi s preusmeritvijo gospodarstva v komunah, se bo pokazala tudi večja potreba po kadrih, predvsem v kovinski in elektro stroki. Da bi se strokovno šolstvo čimbolj približalo potrebam in zahtevam gospodarstva, je bilo sprejetih več sklepov. V najkrajšem času se bo imenovala komisija, ki bo analizirala stanje in potrebe kadrov na območju občine. Z novim šolskim letom bo prišla z delom tudi srednja tehnična šola kovinske in elektro stroke. Za to šolo so bili mnenja, da bi bil študij dvostopenjski. Prva stopnja naj bi dajala izobrazbo vajenske šole. Ta bi bila tudi pogoj za vstop v drugo stopnjo.

Ob občinskih revijah mladinskih pevskih zborov

Mladinski zbor iz Senčurja nekaj trenutkov pred nastopom

Množičnost je že

Tudi kvaliteten napredek - „Kar so bile včasih Trbovlje. lahko postane Stražišče“, pravi slovenski skladatelj Blaž Arnič

Ves ta teden poteka v znamenju pesmi, ki prihaja iz mladih gri učencev in dijakov. Desetega aprila so se namreč s koncertom v Trzinu začele občinske revije mladinskih pevskih zborov, zaključek pa bo jutri dopoldne s koncertom v Radovljici. Dosedaj so bile revije že v Trzinu, Škofji Loki, na Bledi in v Kranju, medtem ko je bila večera na Jesenicah.

Zaključnih misli ob letošnjih revijah še ne moremo zapisati - kljub temu pa so dosedane revije pokazale znaten napredek v primerjavi z lanskim letom, zato je prav, da že sredi dogajanja »beležimo nekaj razveseljivih dejstev. Lansko občinskih revijah v

Mladinski zbor iz Senčurja nekaj trenutkov pred nastopom

Množičnost je že

ma opanovi množičnosti dvigniti tudi kvaliteto zborovskega petja. - Upam, da nam bodo tudi pri tem delu pomagali vsi tisti, ki so tem pomagal ustvariti množičnost. Peter Lipar, ki ga dobro pozna tudi naš širši glasbeni krog, pa nam bo vsekakor najbolj pokazala okrajna revija, ki bo 26. aprila na Jesenicah. Na okrajni reviji bo nastopilo 10 zborov, med njimi pa bodo verjetno po eden iz Bohinja, iz Škofje Loke, Zelezničkov, Radovljice in z Bleda, dva z Jesenic in trije iz Kranja.

Blaž Arnič pa je med drugim o mladih pevcih na Gorenjskem rekel tudi naslednje: »Nekdaj je bila mlada grla doma v Zasavju in trboveljski »Slavček« je v mladinskem zborovskem petju pomembnejši pojem. Zdaj pa moramo dobre pevce iskati na Gorenjskem. In ne bom pretiral, če rečem, da je v Stražišču pri Kranju takšen mlad pevski kader, kakršni se bil nekdanj v Trbovljah, samo da strazišči še ni izoblikovan.« - Ugotovitev strokovnjaka Stražiščanom vsekakor daje novo nalogo, ki je ne smejo zanemariti. Škoda bi bilo, da bi mladi pevec ne dosegli tistega, kar bi lahko, saj je pesem ena izmed najlepših oblik, s katero lahko vsem ostalim pokažeš kulturno stopnjo določene predela.

Tokrat je še težko dati oceno posameznih občinskih revij oziroma posameznih zborov in pevovodij, ker še ni konec občinskih revij. Zato pustimo dokončno oceno o kvaliteti za prihodnje. Kaj smo zmogni že danes ustvariti na področju mladinskega zborovskega petja na Gorenjskem, pa nam bo vsekakor najbolj pokazala okrajna revija, ki bo 26. aprila na Jesenicah. Na okrajni reviji bo nastopilo 10 zborov, med njimi pa bodo verjetno po eden iz Bohinja, iz Škofje Loke, Zelezničkov, Radovljice in z Bleda, dva z Jesenic in trije iz Kranja.

»Naša želja je morda s tem dosežena,« je začel pripovedovati Blaž Arnič, ko smo se z njim razgovarjali. »Še pred enim letom smo imeli precej problemov, kako razširiti zborovsko pesem med mlade. V enem letu pa smo dosegli, da že iz vseh šolskih oken in v vseh vaseh zveni pesem.« Skrajaj bi si upal trditi, da smo Slovenci v zborovskem petju prekosili domsia vse narode. Seveda pa sedaj ne smemo popustiti, saj moramo sedaj

»Nasla želja je morda s tem dosežena,« je začel pripovedovati Blaž Arnič, ko smo se z njim razgovarjali. »Še pred enim letom smo imeli precej problemov, kako razširiti zborovsko pesem med mlade. V enem letu pa smo dosegli, da že iz vseh šolskih oken in v vseh vaseh zveni pesem.« Skrajaj bi si upal trditi, da smo Slovenci v zborovskem petju prekosili domsia vse narode. Seveda pa sedaj ne smemo popustiti, saj moramo sedaj

»Nasla želja je morda s tem dosežena,« je začel pripovedovati Blaž Arnič, ko smo se z njim razgovarjali. »Še pred enim letom smo imeli precej problemov, kako razširiti zborovsko pesem med mlade. V enem letu pa smo dosegli, da že iz vseh šolskih oken in v vseh vaseh zveni pesem.« Skrajaj bi si upal trditi, da smo Slovenci v zborovskem petju prekosili domsia vse narode. Seveda pa sedaj ne smemo popustiti, saj moramo sedaj

Konec marca je bila v Beogradu letna skupščina ULUS. Po razpravah o delu je združenje podelilo nagrade več umetnikom. Skupščina je pozdravila, da nekatera industrijska podjetja razumejo probleme naše umetne obrti.

Jeseniški likovniki na mednarodno razstavo. Letos bo v Torinu v Italiji mednarodna razstava, na kateri bodo svoja likovna dela razstavljali profesionalci pa tudi amaterji. K sodelovanju so povabili tudi likovni odsek Svobode »Tone Čufar« na Jesenicah. Za udeležbo na mednarodni razstavi so izbrali dvojce izdelkov in sicer Tomazinovo - »Martuljkovo skupino« ter Gasarjevo »Zelezarno«. Izbrana dela jugoslovanskih poklicnih likovnikov in amaterjev bodo predhodno razstavljena v Beogradu.

»Nasla želja je morda s tem dosežena,« je začel pripovedovati Blaž Arnič, ko smo se z njim razgovarjali. »Še pred enim letom smo imeli precej problemov, kako razširiti zborovsko pesem med mlade. V enem letu pa smo dosegli, da že iz vseh šolskih oken in v vseh vaseh zveni pesem.« Skrajaj bi si upal trditi, da smo Slovenci v zborovskem petju prekosili domsia vse narode. Seveda pa sedaj ne smemo popustiti, saj moramo sedaj

